

Modell för tidigt stöd

Stöd till eleven i den grundläggande konstundervisningen i musik

Samarbete
med
hemmet

När oro
väcks

Kontakt och
samtal

Lärarens
stöd till
eleven

Läroanstaltens
stöd till
eleven

Arbets-
gemenskapens
stöd till
läraren

Stöd och trygghet i lärarens vardag

– en guide till bemötande och samarbete

Modellen för tidigt stöd erbjuder kompakta och lättillgängliga tips för läraren i att stödja eleven i olika situationer i vardagen. Den uppmuntrar till modig interaktion, samarbete med hemmet samt till att tidigt ta upp oro. Innehållet omfattar praktiska råd både för pedagogiskt och socialt stöd, samarbete med hemmet och arbetsgemenskapen samt stödåtgärder som baserar sig på läroanstaltens system. Materialet stöder läraren i situationer där elevens välbefinnande eller lärande väcker oro – tillsammans, i tid och på ett konstruktivt sätt.

1. Samarbete med hemmet

- Skicka en hälsning till dina elever och deras vårdnadshavare i början av terminen.
- Håll regelbunden kontakt med elevernas hem.
- Ordna föräldrasamtal en gång per år, antingen på plats eller på distans. Genomförs under lektionstid.

2. När oro väcks

Ta upp oron med eleven, vårdnadshavaren och din närmaste chef när:

- elevens lärande inte framskrider
- eleven är ständigt trött
- eleven ofta är ledsen och gråter
- eleven inte kan koncentrera sig på verksamheten trots handledning
- frågor väcks kring elevens motivation
- eleven är ofta frånvarande eller kommer för sent till lektionerna
- det verkar finnas utmaningar i elevens sociala relationer
- eleven själv eller vårdnadshavaren tar upp en oro

- det syns oroande och tydliga förändringar i elevens fysiska eller psykiska välbefinnande
- eleven uppträder eller talar aggressivt på lektionen
- det verkar som om allt inte står rätt till

3. Kontakt och samtal

- Tala med eleven.
- Ta kontakt med elevens hem och diskutera med vårdnadshavarna. Du kan till exempel fråga:
"Vad skulle vara bra för mig att veta om eleven?"
"Hur kan vi samarbeta...?"
"Hur kan jag stötta eleven?"
- Håll kontakt med elevens hem oftare än vanligt och med låg tröskel.
- Informera din närmaste chef om situationen. Chefen ordnar ett gemensamt möte med eleven, vårdnadshavaren och läraren, och vidare åtgärder beslutet bort tillsammans.
- Chefen kan konsultera elevens andra lärare före mötet.

4. Lärarens stöd till eleven

SOCIALT STÖD

- Visa empati, möjliggör och uppmärksamma framgångar, stärk elevens självtillit.
- Stöd vänskapsrelationer, t.ex. genom att uppmuntra eleven till samarbete med andra musikstuderande, skapa gruppkänsla i klassen och över instrumentgränserna.

PLANERING AV INLÄRNINGSSITUATIONEN

- Håll lektionens struktur förutsägbar och trygg.
- Minska vid behov stimulansen i klassrummet: dra för gardinerna, stäng pianolocket, stäng av datorn, plocka undan whiteboardpennorna, fundera på hur ni sitter i rummet.

PEDAGOGISKT STÖD

- Våga prova olika undervisningsmetoder.
- Ta hänsyn till olika inlärningsstilar genom att använda flera kanaler och sinnen – aktivera lärandet med rörelse, hörsel och syn.
- Använd hjälpmedel i undervisningen: till exempel figurnoter, genomskeinlinliga läsremсор och läslinjal för att stödja notläsningen. För koncentrationen kan hjälpmedel vara t.ex. tidtagare, taktila föremål, brusreducerande hörlurar, sittdynor, skärmar, tyngddynor eller mjukisdjur.
- Differentiera undervisningen enligt elevens behov och situationen, t.ex. med förenklade eller mera utmanande uppgifter vid behov.

STÖD FRÅN HEMMET

- Skriv tydliga anvisningar för hur eleven kan öva hemma och ge stödmaterial.
- Be vårdnadshavaren att delta i lektionen.

5. Läroanstaltens stöd till eleven

INDIVIDUALISERING

- I samarbete med eleven, vårdnadshavaren, läraren och chefen kan studierna individualiseras antingen tillfälligt eller permanent, och en personlig studieplan upprättas.
- Gruppundervisningen kan anpassas, till exempel genom att erbjuda eleven möjlighet att delta i en liten grupp.
- Lektionstiden kan förlängas.

PERSONLIG STUDIEPLAN (PSP)

- I PSP fastställs mål, studietid, innehåll, genomförande, nödvändiga stödåtgärder och bedömningsförfarande.
- Planen fokuserar på elevens styrkor och resurser samt på realistiska kortsiktiga och långsiktiga mål, och det beslutas vilka studiehelheter som individualiseras.

UNDERVISNINGSARRANGEMANG

- Möjliggör samundervisning.
- Studierna stöds genom regelbunden information och kommunikation.

6. Arbetsgemenskapens stöd till läraren

- Diskutera och utbyt tankar med dina kollegor.
- Ge kollegialt stöd till dina arbetskamrater.
- Delta i kurser och workshops om metoder för tidigt stöd samt pedagogiska verktyg.
- Läs guider och exempel på hur stödåtgärder kan genomföras.
- Prata med din närmaste chef.
- Om det finns en speciallärare i din arbetsgemenskap, konsultera hen.

Lärarens TOP 3

1.
Fråga, lyssna och bemöt eleven modigt.

2.
Lita på dina egna färdigheter.

3.
Se det goda!

Lästips

Guday, O., A. Korhonen, R. Kulokari, S. Bask. 2025. "Miten tunnistaa oppijan haasteet musiikin ammatillisessa koulutuksessa." eSignals Pro. <https://esignals.fi/pro/2025/03/28/miten-tunnistaa-oppijan-haasteet-musiikin-ammattillisessa-koulutuksessa/>

Guday, O., A. Korhonen, R. Kulokari. 2025. Monenlaiset oppijat musiikin ammatillisessa koulutuksessa. <https://www.thinglink.com/card/1939690378449912676>

Hasu, J. 2017. "Kun siihen pystyy kuitenkin, ei oo mitään järkeä olla tekemättä": Oppimisen vaikeudet pianonsoiton opiskelussa – oppilaiden kokemuksia ja opetuksen keinoja. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/55574>.

Hasu, J. 2023. Kaikilla äänillä: Opetussuunnitelma oppilaan osallisuuden mahdollistajana. Kouvola: Reuna Publishing House Oy.

HUS (Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri). n.d. Herkästi kuormittuvan oppilaan tukeminen. Mielenterveystalo.fi. Saatavilla: <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/neuropsykiatriset-vaikeudet/herkasti-kuormittuvan-oppilaan-tukeminen>.

Kaikkonen, M., A. Muukka-Marjovu ja E. Vetoniemi. 2025. Yksilöllisiä polkuja taiteen perusopetuksessa: Näkökulmia osallisuuden vahvistamiseen. Helsinki: Opetushallitus. <https://verkkokauppa.oph.fi/sivu/tuote/yksilollisia-polkuja-taiteen-perusopetuksessa-nakokulmia-osallisuuden-vahvistamiseen/5272913>.

Konstihanke. 2025. Konsti Tuen käsikirja 2025. Saatavilla: <https://sites.google.com/edu.raisio.fi/tuenkasikirja/tuen-k%C3%A4sikirja>.

Kulttuuria kaikille -palvelu. 2025. Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry. Saatavilla: <https://www.kulttuuriakaikille.fi/>.

Opetushallitus. 2017. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Luku 5: Oppimäärän yksilöllistäminen, s.16. Helsinki: Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/186920_taitteen_perusopetuksen_laajan_oppimaaran_opetussuunnitelman_perusteet_2017-1.pdf.

Opetushallitus. 2018. Ohjeet ja materiaalit: Eritynen tuki ammatillisessa koulutuksessa. ePerusteet. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opas/4426603/tekstikappale/4512362>.

Opetushallitus. 2024. Neliapila: Opas taiteen perusopetuksen laatutyöhön. Helsinki: Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/neliapila>.

Opetushallitus. 2025. Eritynen tuki. Helsinki: Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/erityinen-tuki>.

Pulkkinen, H. 2024. Kulttuuriharrastamisen koetut vaikutukset 2024: Selvitysraportti. Helsinki: Kansalaisfoorumi. https://kansalaisfoorumi.fi/wp-content/uploads/kulttuuriharrastamisen_koetut_vaikutukset_2024_selvitys.pdf.

SATA2-hanke. 2020. Saavutettavuusopas lastenkulttuurikeskuksille ja taiteen perusopetuksen oppilaitoksille. <https://lastenkulttuuri.fi/wp-content/uploads/2023/12/saavutettavuusopas.pdf>.